

Wojciech Łukowski

Akta rejestrowe jako źródło informacji o przedsiębiorcy wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego

Palestra 48/9-10(549-550), 44-53

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AKTA REJESTROWE JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI O PRZEDSIĘBIORCY WPISANYM DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO

Źródła prawa

Analiza zagadnień dotyczących akt rejestrowych jako źródła informacji o przedsiębiorcy wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego zacząć winna się niewątpliwie od wskazania przepisów określających sposób ich prowadzenia i ich zawartość. Zasadnicze regulacje związane z prowadzeniem akt rejestrowych znalazły się w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym¹ w art. 9, 10 i 11. Uregulowania te zostały jednak w zasadniczy sposób doprecyzowane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości *Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych*, które zawiera również przepisy o czynnościach w postępowaniu rejestrowym. Znaczenie dla problematyki akt rejestrowych mają w szczególności §§ 195², 196³, 197⁴, 201⁵ tego rozporządzenia. Zawartość akt rejestrowych regulowana jest również przepisami ustrojowymi dla poszczególnych typów podmiotów wpisywanych w KRS, które to przepisy określają jakie dokumenty muszą zostać złożone sądowi rejestrowemu do akt rejestrowych.

Zawartość akt rejestrowych

Według art. 9 ustawy o KRS dla każdego podmiotu wpisanego do Rejestru prowadzi się odrębne akta rejestrowe **obejmujące w szczególności dokumenty sta-**

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2001, Nr 17, poz. 209 ze zm., Dz.U. z 2002, Nr 1, poz. 2, Dz.U. z 2001, Nr 110, poz. 1189 – dalej powoływana jako ustawa o KRS.

² Regulujący zawartość akt rejestrowych oraz akt sprawy o wpis w Rejestrze jak również sposób udostępniania akt i zakaz ich wnoszenia poza siedzibę sądu.

³ Określający sposób wydawania odpisów dokumentów znajdujących się w aktach.

⁴ Określający sposób postępowania z dokumentami o których przyjęcie do akt występuje wnioskodawca w razie oddalenia wniosku o ich przyjęcie – dokumenty te są zwracane.

⁵ Określający przesłanki i sposób uwierzytelniania odpisów dokumentów przez kierownika sekretariatu.

nowiące podstawę wpisu. W świetle § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach⁶ doprecyzować trzeba, że akta rejestrowe prowadzi się dla poszczególnych pozycji rejestru. **Pozycja rejestru** to konkretna pozycja w Krajowym Rejestrze Sądowym, oznaczana we wchodzących w skład KRS rejestrze przedsiębiorców i rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej (rejestrze stowarzyszeń) jako numer KRS, a rejestrze dłużników niewypłacalnych jako numer RDN. Podkreślić należy, iż każdy podmiot wpisywany do Krajowego Rejestru Sądowego – rejestru przedsiębiorców i rejestru stowarzyszeń oznaczany jest indywidualnie przypisanym mu numerem KRS, a każdy z wpisanych podmiotów ma jeden numer KRS, nawet wtedy gdy jest wpisany równocześnie do rejestru przedsiębiorców i rejestru stowarzyszeń na podstawie art. 50 ustawy o KRS. W odniesieniu do wpisów w rejestrze dłużników niewypłacalnych jeden podmiot może być wpisany pod wieloma pozycjami RDN, choć za każdym razem w innej sytuacji prawnej. Ta różnica w oznaczaniu pozycji rejestru wyrażająca się w tym, że każdy podmiot ma tylko jeden numer KRS, ale może mieć wiele numerów RDN wynika z różnych funkcji rejestrów przedsiębiorców i stowarzyszeń w odróżnieniu od rejestru dłużników niewypłacalnych. Rejestry przedsiębiorców i stowarzyszeń są rejestrami czysto podmiotowymi, gdy tymczasem w rejestrze dłużników niewypłacalnych ujawnia się raczej pewne sytuacje prawne wraz z osobami będącymi w tych sytuacjach (tj. np. wierzycelność wraz z osobą dłużnika). Ta sama prawidłowość ma zastosowanie do akt rejestrowych tych podmiotów. W aktach dotyczących wpisu podmiotu w rejestrze przedsiębiorców zawsze będą zgromadzone wszystkie dokumenty dotyczące wpisów tego podmiotu pod pozycją KRS. Osobno natomiast prowadzone będą akta rejestrowe dotyczące wpisania tego samego podmiotu w rejestrze dłużników niewypłacalnych pod pozycją (pozycjami) RDN. Reasumując można stwierdzić, że w istocie akta rejestrowe prowadzi się dla poszczególnych pozycji Rejestru i oznaczane są one tak jak pozycja Rejestru tj. numerem KRS lub RDN oraz firmą czy nazwą podmiotu, którego dotyczą⁷.

Wskazane w art. 9 ust. 2 ustawy o KRS wyliczenie zawartości akt rejestrowych zawiera wskazania, że znajdują się w nich **w szczególności** dokumenty będące podstawą wpisu. Kategoria dokumentów będących podstawą wpisu obejmuje niewątpliwie dokumenty, które dołączone muszą być do wniosku o wpis, a ich analiza

⁶ Dz.U. z 2000, Nr 117, poz. 1237 ze zm., Dz.U. z 2002, Nr 17, poz. 165.

⁷ Przy czym w odniesieniu do wpisów w RDN, gdzie wpisuje się dłużnika, wierzycelność z oznaczeniem wierzycieli podmiotem identyfikującym jest dłużnik. Oznaczenie wierzycieli służy w istocie identyfikacji wierzycelności, jest więc kolejną informacją przypisaną tej pozycji rejestru, którą jest właśnie dłużnik.

warunkuje dokonanie wpisu. Wydaje się, że w zasadzie zawsze będą to umowa lub statut, dokumenty dotyczące powołania władz spółki lub wskazujące na zebranie kapitału. **Wyliczenie takich dokumentów zawierają zawsze przepisy ustrojowe dla poszczególnych typów podmiotów.** Niewątpliwie będą to zarówno dokumenty zawierające dane objęte następnie treścią wpisu (jak np. umowa lub statut spółki wskazujące choćby sposób reprezentacji czy wysokość kapitału) jak również dokumenty wskazujące na wykonanie określonych w przepisach ustrojowych obowiązków, które przedłożyć trzeba sądowi rejestrowemu jako niezbędną przesłankę dokonania wpisu (jak np. w odniesieniu do spółki akcyjnej ogłoszenia wskazane w art. 441 § 2 pkt 2 k.s.h.). Dodać trzeba jednak, że kategoria ta obejmuje również dokumenty wyraźnie niewymienione w przepisach ustrojowych, co do których konieczność ich przedłożenia zaistnieje na skutek zastosowania art. 23 ust. 2 ustawy o KRS i badania okoliczności objętych podstawą wpisu. Na gruncie regulacji dotyczących KRS w praktyce dochodzi np. do objęcia zawartością akt rejestrowych umów zbycia udziałów w spółkach z o.o. z uwagi na fakt, że wspólnicy w takich spółkach podlegają wpisowi do Rejestru⁸, a występujące nader często zawieranie już pod rządami k.s.h. umów zbycia udziałów bez zachowania formy określonej w art. 180 k.s.h. powoduje uzasadnione wątpliwości co do skuteczności zbycia udziału i uzyskania statusu wspólnika przez osoby, o wpisanie których wnosi się we wszystkich sprawach dotyczących wpisu nowego wspólnika.

Pojęcie dokumentów będących podstawą wpisu nie jest jednak pojęciem jednoznacznym. Dokumenty te podzielić można na dokumenty będące podstawą wpisu w sensie formalnym oraz w sensie materialnym. Dokumenty będące podstawą wpisu w sensie formalnym to dokumenty w postaci orzeczenia sądu o wpisie lub innych orzeczeń czy zarządzeń wydanych w trakcie postępowania w sprawie o wpis w Rejestrze (dokumenty pochodzące od sądu rejestrowego). Dokumenty będące podstawą wpisu w sensie materialnym to dokumenty będące materialnoprawną podstawą zdarzeń wpisywanych w Rejestrze.

Analizując pojęcie dokumentów będących podstawą wpisu zwrócić trzeba jeszcze uwagę, że według art. 694⁴ k.p.c. dokumenty, na których podstawie dokonuje

⁸ Wydaje się więc, że definitywnie traci na aktualności pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w orzeczeniu z 18 września 1935 r. C II 951/35, PPH 1936 nr 4, s. 170, zgodnie z którym nie było dopuszczalne żądanie przez sąd rejestrowy umowy zbycia udziałów. Później zresztą SN nie był już tak radykalny i w orzeczeniu z 22 września 1993 r. III CZP 118/93, OSNC 1994, z. 5, poz. 99 przyjął, że sąd rejestrowy odmówi przyjęcia listy wspólników jeżeli poweźmie wiadomość, że opiera się ona na nieważnej umowie zbycia udziałów – nie rozstrzygając jednak do końca jednoznacznie kwestii uprawnień sądu rejestrowego do żądania umowy zbycia udziałów. Orzeczenia te zapadały na tle poprzedniego stanu prawnego według którego wspólnicy nie byli wpisywani do rejestru handlowego, a zatem dyskusyjne mogło być stosowanie do obowiązku złożenia listy wspólników art. 16 k.h. Obecnie, wobec wpisywania wspólników do Rejestru, nie można mieć wątpliwości, że zasadne jest stosowanie art. 23 ustawy o KRS (odpowiednika 16 k.h.) i jak najbardziej możliwe (a wręcz pożądane wobec wagi domniemań wynikających z wpisu danej osoby jako wspólnika) jest żądanie złożenia umowy zbycia udziałów.

się wpisu do KRS, składa się w oryginałach lub urzędowo poświadczonych odpisach. Tym samym niedopuszczalne jest składanie dokumentów w niepoświadczonych kserokopiach, lub też poświadczonych tylko przez członków zarządu.

Poza dokumentami będącymi podstawą wpisu akta rejestrowe zawierają inne dokumenty zawierające dane o przedsiębiorcy, których obowiązek złożenia do akt wynika z przepisów szczególnych. Dokumenty te podzielić można na dwie kategorie:

1) dokumenty zawierające dane, których wpisanie do KRS nakazują akty prawne inne niż ustawa o KRS i które na mocy art. 9 ust. 2 ustawy o KRS podlegają złożeniu do akt rejestrowych – wskazać tu można np. dane o pełnomocnikach spółdzielni lub też adresy członków zarządu spółki z o.o.,

2) dokumenty które podlegają złożeniu do akt rejestrowych z mocy wyraźnych przepisów szczególnych – zasadniczym dokumentem tego rodzaju będą np. teksty jednolite, wzory podpisów osób reprezentujących czy też sprawozdania finansowe.

Umowy lub statuty wpisanych w Rejestrze podmiotów oraz ich teksty jednolite

W szczególności w aktach rejestrowych składa się umowę lub statut wpisane do KRS podmiotu, a w wypadku dokonania w umowie lub statucie zmian także tekst jednolity zawierający dokonane zmiany. W zasadzie stwierdzić trzeba, iż złożenie umowy lub statutu jest dziś dla przedsiębiorcy wpisywanego do KRS podstawowym obowiązkiem jasno określonym również przez przepisy ustrojowe dla poszczególnych wpisywanych w Rejestrze podmiotów, czego przykładem mogą być stosowne postanowienia k.s.h. Podobnie dzieje się ze wszystkimi zmianami umowy lub statutu dla których ważności zwykle potrzebny jest wpis w Rejestrze (zarejestrowanie zmiany). Bolączką dotychczasowych rejestrów⁹ i prowadzonych w związku z wpisami w nich aktach rejestrowych była przy tym faktyczna niedostępność aktualnych tekstów umowy (statutu). Nie określono bowiem jednoznacznie obowiązku składania tekstów jednolitych. Obecnie art. 9 ustawy o KRS nie pozostawia wątpliwości, że wraz z wnioskiem o wpisanie w Rejestrze zmian należy przedłożyć tekst jednolity zawierający te zmiany. Tekst ten jest dokumentem zawierającym aktualne postanowienia umowy lub statutu, niemniej jednak nie jest czynnością prawną¹⁰, a więc nie można stawiać wniosku, iż zmiany umowy lub statutu dokonane muszą

⁹ Może z wyjątkiem rejestru spółdzielni w związku z prowadzeniem którego w istocie składano zawsze do akt tekst statutu przy okazji każdej zmiany.

¹⁰ Art. 9 ust. 4 zd. 2 ustawy o KRS – Do tekstu jednolitego nie stosuje się przepisów o formie czynności prawnych.

być przez przyjęcie tekstu jednolitego, choć nie można niewątpliwie uznać takiej zmiany za niedopuszczalną¹¹. Kwestie składania tekstów jednolitych zostały również dookreślone w § 209² Regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, gdzie m.in. wyraźnie zaznaczono, że niezłożenie tego tekstu nie jest przeszkodą do wpisania zmian statutu lub umowy, a skutkuje jedynie powinnością wszczęcia określonego w art. 24 ustawy o KRS postępowania przymuszającego. Wspomniane postanowienia o regulaminowym charakterze wskazują jednak na rolę tekstów jednolitych jako dokumentów mających dostarczyć wiedzę o wszystkich aktualnych postanowieniach umowy (statutu) podmiotu. Wskazać trzeba, że przyjęcie tekstu jednolitego przez sąd rejestrowy oznacza potwierdzenie, iż tekst ten odzwierciedla aktualne postanowienia umowy (statutu). Według § 209² ust. 4 Regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych przyjmując tekst jednolity sąd rejestrowy bada czy uwzględni on ostatnią zmianę umowy lub statutu oraz czy w pozostałym zakresie jest on zgodny ze złożonym ostatnio tekstem jednolitym. Wydaje się więc, że daje to gwarancję, iż tekst otrzymany jako odpis ostatniego znajdującego się w aktach rejestrowych tekstu jednolitego odzwierciedla aktualne brzmienie tekstu umowy lub statutu. Nie koliduje z tym fakt, że przygotowanie tekstu jednolitego jest zadaniem osób reprezentujących wpisany do Rejestru podmiot co jasno wynika ze związania obowiązku jego złożenia z przygotowaniem wniosku o zarejestrowanie zmian umowy (statutu). Nie można odmówić np. zarządowi spółki akcyjnej prawa przygotowania tekstu jednolitego odwołując się do działania innych podmiotów¹².

Wzory podpisów

W aktach składa się także wzory podpisów osób reprezentujących wpisany do Rejestru podmiot, które złożone powinny być przed sędzią lub upoważnionym pracownikiem sądu albo też zostać notarialnie uwierzytelnione¹³. Z ust. 2 art. 9 wynika również, że jeżeli przepis szczególny nakazuje zgłoszenie określonych danych sądowi rejestrowemu lub wpisanie ich do Rejestru, a dane te nie podlegają według przepisów ustawy wpisowi do określonego działu Rejestru, dokumenty zawierające te dane składa się do akt rejestrowych.

¹¹ Bezsporne jest w mojej ocenie, że zmiana umowy (statutu) dokonana przez przyjęcie jej nowego jednolitego tekstu czyni również zadość obowiązkowi przygotowania takiego tekstu zawierającego wszystkie zmiany.

¹² Zob. też Leśniak M., Łukowski W., *Wybrane problemy związane ze stosowaniem ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym i kodeksu spółek handlowych.*, PPH nr 9 z 2001 r.

¹³ Obowiązek ich złożenia został wyrażony w art. 19a ustawy o KRS, a w art. 49 ust. 4 tej ustawy zaznaczono z kolei wyraźnie, że obowiązek składania wzorów podpisów dotyczy tylko podmiotów wpisywanych w rejestrze przedsiębiorców.

Zasadne wydaje się w tym miejscu zaznaczenie występującej w praktyce dodatkowej funkcji złożenia do akt wzorów podpisów (poza zapoznaniem zainteresowanych z tymi wzorami) – przynajmniej wobec tak licznej grupy podmiotów jak spółki z o.o. Wskazać trzeba bowiem, że według art. 166 § 1 pkt 5 k.s.h. zgłoszenie spółki sądowi rejestrowemu powinno zawierać m.in. adresy członków zarządu, gdy tymczasem art. 39 ustawy o KRS określający krąg danych wpisywanych o członkach zarządu do Rejestru wskazuje, że wpisowi podlegają imię i nazwisko członka zarządu oraz numer PESEL (a to w związku z art. 35 ustawy, który określa, że ilekroć wpisuje się do Rejestru osobę fizyczną oznacza się ją numerem PESEL). Tym samym ewidentne jest, że adres członka zarządu spółki z o.o. nie jest wpisywany w Rejestrze, a tymczasem niewątpliwie należy go zgłosić sądowi rejestrowemu. Oczywiście jest w mojej ocenie, że zastosowanie znajdzie w tej sprawie wspomniany wyżej art. 9 ust. 2 ustawy o KRS i dokument zawierający dane takie jak adres członka zarządu zostanie złożony do akt rejestrowych. Jednocześnie dodać trzeba, że w praktyce składanie adresów wiąże się bezpośrednio ze złożeniem wzorów podpisów przez członków zarządu, bowiem to właśnie na kartach wzorów podpisów podawane są adresy i inne dane osób je składających (a więc również członków zarządu spółek z o.o.). Tym samym obowiązek podania adresu jest wykonany przez złożenie dokumentu zawierającego wzór podpisu, co nie oznacza jednak, że nigdy nie znajdzie konieczność złożenia osobno dokumentu zawierającego adres członka zarządu. Okoliczność taka znajdzie niewątpliwie przy okazji zmiany adresu przez członka zarządu, który adres swój podał przy wpisywaniu go w tym charakterze w Rejestrze składając kartę wzorów podpisu. Według art. 168 k.s.h. wszelkie zmiany danych wymienione w art. 166 § 1 i 2 k.s.h. (a więc również zmiany adresów członków zarządu) muszą być zgłaszane sądowi. W wypadku więc zmiany adresu członek zarządu spółki z o.o. winien podać go niezwłocznie spółce, a ta zgłosić sądowi rejestrowemu w osobnym dokumencie celem złożenia do akt.

Sprawozdania finansowe

Obowiązek złożenia sprawozdania finansowego wyraźnie wynika z przepisów ustawy o rachunkowości¹⁴. Zgodnie z art. 69 ust. 1 wymienionej ustawy kierownik jednostki składa w sądzie lub innym organie prowadzącym rejestr lub ewidencję działalności gospodarczej danej jednostki roczne sprawozdanie finansowe, opinie biegłego rewidenta, jeżeli podlegało ono badaniu zgodnie z przepisami art. 64 ust. 1, odpis uchwały bądź postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego i podziale zysku lub pokryciu straty, a w przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, towarzystw ubezpieczeniowych wza-

¹⁴ Tekst jednolity Dz.U. z 2002, Nr 76, poz. 694.

jemnych, spółek akcyjnych oraz spółdzielni – także sprawozdanie z działalności jednostki – w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego, nie później niż 9 miesięcy od dnia bilansowego, a jeżeli nie zostało ono zatwierdzone w tym terminie, to należy złożyć je w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia finansowego. Dokumenty, o których wyżej, winny być podpisane przez wszystkich członków Zarządu oraz osobę, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych z podaniem daty podpisu – art. 52 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

Uchwała o zatwierdzeniu bilansu, rachunku i sprawozdania winna być podpisana przez obecnych na Zgromadzeniu wspólników lub przynajmniej przewodniczącego Zgromadzenia i Sekretarza.

Pojęcie sprawozdania finansowego zostało zdefiniowane w przepisie art. 45 ustawy i składa się z bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej – sporządzonych według wzorów stanowiących załączniki do ustawy.

Artykuł 48 ustawy precyzuje pojęcie informacji dodatkowej i jest nią:

1. objaśnienia stosowanych metod wyceny i sporządzania sprawozdania finansowego oraz przedstawienie przyczyn ich ewentualnych zmian w stosunku do roku poprzedzającego,

2. uzupełniające dane o aktywach i pasywach bilansu oraz elementach rachunku zysków i strat,

3. wszelkie inne znaczące informacje niezbędne do zrozumienia pozycji bilansowych oraz rachunków zysków i strat,

4. proponowany podział zysków i strat,

5. podstawowe informacje, dotyczące pracowników i organów jednostki.

Sprawozdanie z działalności powinno w swej treści zawierać informacje dotyczące:

- ważniejszych zdarzeń, w tym również inwestycji mających istotny wpływ na działalność jednostki, które nastąpiły w danym roku obrotowym lub są przewidywane w dalszych latach,
- rozwoju jednostki,
- ważniejszych osiągnięć w dziedzinie badań i rozwoju technicznego,
- aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej (art. 49 ustawy o rachunkowości).

Przy tak wyraźnym określeniu zawartym w ustawie o rachunkowości nie można mieć wątpliwości jak wyglądać powinno złożone do akt sprawozdanie finansowe. Zasadne wydaje się zaznaczenie, że sąd rejestrowy przyjmujący sprawozdanie finansowe winien zbadać czy złożone zostały wszystkie wymagane dokumenty jak również ich formalną poprawność tj. np. podpisanie ich przez wszystkie osoby na których ciąży ten obowiązek. Nie wydaje się przy tym możliwe uznanie za poprawne złożenie sprawozdania finansowego w kserokopii lub też w dokumencie zawierającym tylko jego treść (częste jest np. wydawanie sprawozdania w wersji opracowanej dla akcjonariuszy i następnie przedkładanie takiego sprawozdania do akt). Zwrócić trzeba uwagę na fakt, że składane w aktach sprawozdanie finansowe nie pełni tylko roli do-

kumentu informującego o zawartych w nim danych. Sprawozdanie to (znajdujące się w aktach) jest również dowodem istniejącym niezależnie od dokumentacji znajdującej się w siedzibie przedsiębiorcy, a wskazującym na to, że taki dokument został podpisany przez członków zarządu spółki i osobę której powierzono prowadzenie ksiąg. Nie można więc stosować do sprawozdań art. 694⁴ k.p.c. według którego dokumenty, na podstawie których dokonuje się wpisu do KRS, składa się w oryginałach lub urzędowo poświadczonych odpisach. Sprawozdania bowiem podlegają złożeniu z mocy wyraźnego obowiązku nałożonego ustawą o *rachunkowości*, a nie dla dokonania wpisu. Pełnią rolę dokumentu będącego podstawą wpisu, ale jest to rola uboczna wobec wskazanego wyżej wyraźnego obowiązku ich złożenia, a wpis, do którego są podstawą, to wyłącznie wpis **wzmianki o ich złożeniu**.

Wydaje się zresztą, że zaznaczona wyżej rola dowodowa sprawozdania, niezależna od roli akt rejestrowych jako źródła wiedzy o danych zawartych w sprawozdaniu ma zresztą dużo większe znaczenie obecnie w dobie kreatywnej księgowości i potrzeby zapewnienia dostępu do informacji o osobach akceptujących dokumenty finansowe¹⁵.

Dostępność akt rejestrowych

Według art. 10 ustawy o KRS każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców. Akta te objęte są więc pełną jawnością formalną. Dostęp do tych akt nie wymaga wykazywania interesu i uzyskiwania zezwoleń. Co więcej zupełnie swobodne jest uzyskiwanie odpisów dokumentów znajdujących się w aktach. W istocie ich uzyskanie jest warunkowane określeniem dokumentów¹⁶ o sporządzenie odpisów z których wnosi zainteresowany i uiszczeniem opłaty kancelaryjnej¹⁷. **Wniosek o sporządzenie i wydanie odpisów musi oczywiście zawierać wskazanie dokumentów, które gromadzone są w aktach rejestrowych.** Do niemożliwych do wykonania należy zaliczyć wnioski z żądaniem stwierdzenia przez sąd rejestrowy, na podstawie akt rejestrowych czy np. składano wnioski o ogłoszenie upadłości¹⁸.

¹⁵ W praktyce zresztą sprawozdania finansowe zawarte w aktach są czasem wykorzystywane w celu przeprowadzenia z nich dowodu nie na okoliczność ich treści, ale również na okoliczność osób je podpisujących – szczególnie w sytuacji luk w dokumentacji prowadzonej w siedzibie przedsiębiorcy.

¹⁶ Dodajmy – wyraźnym określeniem, a nie ogólnym w postaci sformułowań „dokumenty pomocne w ustaleniu wierzycieli spółki” itp.

¹⁷ Określonej przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości opłat kancelaryjnych w sprawach cywilnych – Dz.U. z 1996, Nr 139, poz. 650 z późn. zm.

¹⁸ Okoliczność wpisywana do Rejestru to przecież ogłoszenie upadłości (wpis w dziale 6) oraz oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości z uwagi na brak środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego (dział 4). Tylko więc dane dotyczące tych zdarzeń, które podlegają wpisowi mogą być gromadzone w aktach rejestrowych.

Ograniczenia w dostępności mogą dotyczyć tylko akt dotyczących wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych oraz dokumentów będących podstawą wpisów w dziale 4 rejestru przedsiębiorców, które zostały wykreślone. Podobnie zresztą jest w odniesieniu do wpisów w rejestrze dłużników niewypłacalnych, choć występują pewne różnice między regulacją dotyczącą wpisów w dziale 4 i rejestrze dłużników niewypłacalnych. Pomijając już różny zakres wpisów w Rejestrze, które się w zasadzie nie pokrywają¹⁹ inne są podstawy wykreślenia z obu tych rejestrów. Zwraca uwagę fakt, że wykreślenie z RDN na skutek upływu czasu następuje po 10 latach od chwili wpisu (art. 60 ustawy o KRS – co jasno kojarzy się z terminem przedawnienia roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądowym), gdy tymczasem wykreślenie z działu IV rejestru przedsiębiorców następuje po 7 latach od chwili wpisu (art. 46 ustawy o KRS – co kojarzy się jedynie z biblijnymi siedmioma latami chudymi i siedmioma latami tłustymi). Poza jednak tą różnicą, która jest dość przypadkowa, istotnym zagadnieniem jest uregulowanie zawarte w art. 46 według którego wpisy w dziale IV mogą zostać wykreślone jeżeli wygaśnie zobowiązanie z którego wynika wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym, a więc np. na skutek zapłaty długu. Takiej samej podstawy wykreślenia nie przewidziano w odniesieniu do wpisów w RDN, co tłumaczyć można częściowo innymi funkcjami obu rejestrów. Niewątpliwie RDN ma charakter sankcyjny, gdy tymczasem dział 4 rejestru przedsiębiorców pełni funkcję źródła informacji o wpisanych do Rejestru długach przedsiębiorcy i tożsamości jego wierzycieli. Podstawową funkcją działu 4 w odniesieniu do wierzytelności wpisywanych na wniosek wierzycieli będzie jednak ułatwienie windykacji wierzytelności. Trudno bowiem nie zauważyć tej funkcji w sytuacji, gdy wierzyciel może stworzyć dłużnikowi zagrożenie wpisania go do Rejestru, a po wpisie stwarzać mu zachętę do uiszczenia wierzytelności przez wykreślenie wpisu po wygaśnięciu zobowiązania z którego ten wpis wynika.

W odniesieniu do obu tych rejestrów dokumenty będące podstawą wpisów nie podlegają ujawnieniu jeżeli nastąpiło wykreślenie wpisu co wyraźnie wynika z art. 10 ust. 4 ustawy o KRS w odniesieniu do wpisów do rejestru przedsiębiorców i art. 10 ust. 3 ustawy o KRS w odniesieniu do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Skutki złożenia dokumentów do akt rejestrowych

Skoro dostępność akt rejestrowych reguluje art. 10 ustawy nie wydaje się zasadne odnoszenie do udostępniania akt i skutków złożenia dokumentów w aktach przepisów dotyczących udostępniania danych zawartych w Krajowym Rejestrze Sądowym i skutków wpisów w tym Rejestrze (a więc art. 8, 15, 16, 17). W szczególności nie można odnosić do dokumentów złożonych w aktach rejestrowych do-

¹⁹ Sytuacja ulegnie zmianie jeżeli w KRS będą wpisywane osoby fizyczne.

mniemań związanych z wpisami. Dotyczy to zresztą zarówno dokumentów składanych na podstawie przepisów szczególnych jak i tych dokumentów których obowiązkiem złożenia w aktach rejestrowych wynika z art. 9 ust. 2 ustawy o KRS. Nie można podzielić poglądu E. Norka²⁰, że złożenie dokumentów do akt rejestrowych oznacza dokonanie wpisu, który nie musi polegać na wprowadzeniu danych do Rejestru, a może polegać na złożeniu dokumentów do akt rejestrowych. Prosta konsekwencją takiego pojmowania roli art. 9 ust. 2 ustawy o KRS jest uznanie, że z takim wpisem (czyli przyjęciem dokumentów do akt²¹) wiążą się domniemania, w tym domniemanie prawdziwości danych objętych treścią przyjętego dokumentu. Niemniej jednak z art. 20 ustawy o KRS jasno wynika pojęcie wpisu w Rejestrze i brak tutaj miejsca na objęcie nim danych złożonych w aktach rejestrowych. Z treści wspomnianych wyżej przepisów ustawy o KRS regulujących skutki wpisów wynika, że związane z wpisem domniemania tak jak i sama dostępność rejestru uregulowano odmiennie od problematyki akt rejestrowych, która kompleksowo została opisana w art. 10 tej ustawy.

²⁰ E. Norek, *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, Warszawa 2001, s. 133–134.

²¹ Co nazywane jest czasem wpisem zastępczym.